

«Погоджено»

Методичною радою

Міського методичного кабінету

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2014р.

Голова ради Л.М. Маленька

Затверджено:

начальник управління освіти

_____ Ю. М. Сінчук

« ____ » _____ 2014 р.

УКЛАДАЦЬКА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ГУРТКА

“Художня кераміка”

Укладач:

керівник гуртка

Дубенчук Олена Володимирівна

м. Южноукраїнськ, 2014 р.

СІУТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Оволодіння різними видами народних промислів сприяє входженню дітей у світ художньої культури та формує їхні національні почуття.

Кераміка — цілком сучасний і перспективний матеріал, без якого неможливо уявити сучасний і майбутній побут, архітектуру, техніку, мистецтво. Тому дана програма передбачає не лише ознайомлення дітей із мистецтвом кераміки. Вона є екскурсом у етнографію, і тим самим сприяє вихованню у кожній дитини любові до минулого свого народу, рідного краю, країни.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами гончарного ремесла.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної*: ознайомлення з основами декоративно – ужиткового мистецтва, гончарства, спільними ознаками й етнографічними особливостями у кераміці різних регіонів України та інших країн; оволодіння знаннями технічної творчості, моделювання й конструювання гончарних виробів;

- *практичної*: формування практичних умінь і навичок ліплення та розпису гончарних виробів, відпрацювання прийомів виконання технологічних операцій; робота з різними матеріалами та інструментами;

- *творчої*: формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавальних інтересів, творчої уяви, фантазії; задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;

- *соціальної*: розвиток в учнів інтересу до техніки й мистецтва, виховання поваги до традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи, позитивних якостей емоційно-вольової сфери (доброзичливе ставлення до людей, охайність і старанність у роботі).

Серед виробів народних майстрів особливе місце завжди займала іграшка. В Україні найпоширенішими та найулюбленішими є керамічні іграшки — свистунці, що й сьогодні не втратили своєї розважальної функції. Такі іграшки мають глибоке пізнавально-виховне значення, розповідають про виробничо-господарську та святково-обрядову діяльність населення. Умовний, а не натуралістичний образ іграшки вчить дитину розуміти мову традиційного мистецтва — в узагальненому знаходити риси конкретного, що розвиває спостережливість і кмітливість. Керамічна іграшка здатна задовольнити естетичні запити дітей, розвивати їхню фантазію, бажання творити засобами традиційного народного ремесла. Зазначені складові народної кераміки — іграшки, посуд, кахлі є основним предметом засвоєння чинної програми.

Програма розрахована на дітей віком від 6 до 18 років і передбачає трирівневе навчання:

початковий — 1 рік навчання — 216 годин (6 годин на тиждень);

основний — 2 роки навчання — 216 годин (6 годин на тиждень);

вищий рівень — 1-й рік навчання — 288 годин (9 годин на тиждень).

Комплектація груп здійснюється та корегується з урахуванням віку та успішності дітей. Прийом дітей віком 6-10 років у групи початкового рівня підготовки необмежений. Навчальні групи формуються відповідно до рівня

підготовки, успішності навчання та віку дітей. Склад груп, у яких діти навчаються за програмою основного рівня, коригують з урахуванням віку, індивідуальних особливостей та успішності учня. Гуртківців у віці 12-16 років переводять на вищий рівень підготовки в індивідуальному порядку після успішного виконання програми основного рівня.

У програмі пропонуються й спільні заняття (у вихідні й канікулярні дні). У співпраці діти набувають досвіду виконання соціальних ролей — суспільних, професійних, родинних.

Основним змістом роботи гуртка на початковому рівні навчання є створення у дітей загальної уяви про гончарне ремесло і мистецтво кераміки, ознайомлення їх з умовами навчання і вимогами до вихованців закладів позашкільної освіти, ознайомлення з правилами техніки безпеки. Учні навчають початковим прийомам основних технік керамічного виробництва. Мистецтво бачити світ — це і є мета та основний зміст роботи з дітьми початкового рівня навчання. Програма спонукає дітей до активних спостережень, розвиває цікавість і любов до довкілля, захоплення ним. Діти знайомляться з творами гончарства, іншими предметами народних ремесел; творять своє мистецтво у яскравих фарбах і гончарних композиціях. Учень з першого року навчання повинен ставити перед собою певні завдання і свідомо їх виконувати. Власне, це виховний процес розвитку здатності до самоорганізації, цілеспрямованої творчої трудової діяльності, який діти проходять у процесі гри, що є першорядною формою художнього пізнання світу та усвідомлення себе в ньому.

На заняттях гуртка основного рівня підготовки вихованці отримують теоретичні знання і формують практичні навички володіння техніками й технологіями гончарства. Вони необхідні й достатні для того, щоб займатися гончарною справою на аматорському рівні (за зразками та з елементами самостійної творчості). Учні мають побачити всю глибину гончарного мистецтва, знайти свої улюблені художні техніки, спробувати себе в різних площинах кераміки. Завдяки цьому учень зможе ставити перед собою складніші завдання, вирішувати їх, удосконалювати свою творчу діяльність. На цьому рівні учень має відчути свою особистість, спробувати сили у ролі оцінювача, знавця. Це має неабияке значення у формуванні особистості учня: вихованні почуття самосвідомості, самоконтролю, відповідальності за себе та інших, потреби у самовдосконаленні.

Вищий рівень передбачає ознайомлення вихованців із визначними зразками керамічної культури, організацією промислового керамічного виробництва. Вони вивчають технології індивідуальної та колективної творчості, беруть участь у тематичних й авторських виставках, конкурсах.

Заняття вищого рівня підготовки сприяють формуванню творчої індивідуальності учнів. У декоративно-прикладній діяльності старшокласників виявляється стійкий інтерес до глибокого вивчення природи та законів її відображення: форми, фактури, кольору; психологічного стану у своїх виробках. У пошуках засобів самоствердження учні вивчають і досліджують нові методи й засоби керамічного ремесла. Старшокласники тривалий час працюють над виробами, на основі яких виконують самостійні художні твори в обраній

техніці. Курс вищого рівня передбачає глибші знання з матеріалознавства: учні навчаються основним прийомам роботи з гіпсом, шлікером, глазурями, опановують техніку випалювання димної кераміки в гончарному горні.

Для розширення світогляду вихованців планується проведення екскурсій у музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами - гончарами.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в поза-шкільних навчальних закладах, яке затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004, № 651.

У програмі пропонуються й спільні заняття (у вихідні й канікулярні дні). У співпраці діти набувають досвіду виконання соціальних ролей — суспільних, професійних, родинних.

Програмою передбачена інтеграція знань гуртківців з історії, українознавства, образотворчого мистецтва. Заняття в гуртку суттєво доповнюють варіативну частину шкільної програми з трудового навчання та образотворчого мистецтва й відкривають широкі можливості для професійної орієнтації учнів.

На заняттях гуртка здійснюється теоретична та практична підготовка учнів. При викладанні теоретичного матеріалу використовуються такі методи: розповідь, бесіда, інструктаж, консультація, експертиза виробів. Основний час відводиться на практичну роботу. Це виконання вправ, тренінги, копіювання зразків і створення оригінальних виробів (творчі завдання).

Усі розділи, а також деякі теми повторюються на різних рівнях підготовки. Однак педагогічні завдання зростають за принципом «спірального сходження». Діти поступово засвоюють знання, які поглиблюються й поширюються, а практичні навички вдосконалюються.

У формуванні національної самосвідомості гуртківців важливу роль має ознайомлення їх із святково-обрядовими та ужитковими традиціями народу: мистецтвом витинанки, писанкарства, розпису, випікання обрядового печива, виготовлення народної ляльки, з фольклором тощо.

Для реалізації програми велике значення мають екскурсії в музеї, на виставки, до художніх навчальних закладів, зустрічі з народними майстрами, а також участь гуртківців у виставках, конкурсах, ярмарках, святах майстрів.

Під час занять діти вчать створювати вироби для практичного вжитку: оформлення закладу, житлових кімнат, використання у побуті, виготовлення іграшок для дитячого будинку, сувенірів для ветеранів та ін. Участь у виставках, ярмарках, проведення майстер-класів, робота зі створення музею «Керамічна іграшка» сприяють вихованню у дітей патріотичних і національних почуттів, розвитку їхньої творчості.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теорія	Практика
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Оснащення та правила техніки безпеки	2	1	1
3.	Поняття про матеріали	28	8	20
3.1.	Глина – матеріал для ліплення	16	4	12
3.2.	Приготування глиняного тіста	10	2	8
4.	Ліплення з глини	130	23	97
4.1.	Початкові знання з технології і техніки виконання робіт	20	4	16
4.2.	Ліплення з натури	38	5	33
4.3.	Ліплення композицій	10	2	8
4.4.	Декорування глиняних іграшок	24	4	20
4.5.	Ліплення посуду	18	4	14
4.6.	Ліплення декоративного панно	20	4	16
5.	Ліплення з альтернативних матеріалів	24	4	20
6.	Творча робота	16	-	16
7.	Експерсії, свята, виставки	12	-	12
8.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		216	38	178

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Робочий кабінет. Організаційні питання.

2. Оснащення та правила техніки безпеки (2 год)

Правила безпеки на заняттях. Інструменти та матеріали. Стеки, їх види (скульптурний, стек «петля», стек із зубчиками). Правила поведінки в колективі. Знайомство з роботами гуртківців, зроблених у попередні роки. Оснащення робочих місць.

Практична робота.

Підготовка робочого місця та інструментів; вправи зі стеками: опрацювання дрібних деталей нанесення декору (на заготовках).

3. Поняття про матеріали (28 год)

3.1. Глина – матеріал для ліплення (16 год)

Глина як корисна копалина. Пластичність глини (жирна і пісна глина). Загальні ознаки придатності глиняної маси (пластичність, вогнетривкість, кольорова гама, водостійкість, міцність).

Практична робота.

Взяття зразків глини на глинищі та визначення її придатності для ліплення. Прийоми збереження пластичності глини (запобігання засушуванню).

3.2. Приготування глиняного тіста (10 год)

Придатність керамічного тіста до роботи, його особливі властивості. Етапи приготування глиняної маси для ліплення та його зберігання. Загальний цикл виготовлення керамічного виробу.

Практична робота.

Приготування глиняної маси для ліплення: очищення глини від твердих домішок, розмелювання, доведення тіста до потрібної густини.

4. Ліплення з глини (130 год)

4.1. Початкові знання з технології і техніки виконання робіт (20 год)

Основні конструктивні елементи, які використовуються для ліплення (куля, крапля, ковбаска, джгут).

Практична робота.

Ліплення прикрас з основних конструктивних елементів – намиста, браслетів, підвісок.

4.2. Ліплення з натури (38 год)

Спрощене зображення тварин. Міфологічні уявлення про птахів та звірів.

Практична робота.

Ліплення тварин за зразками народної іграшки (опішнянської, філімонівської) та за уявою домашніх тварин.

4.3. Ліплення композицій (10 год)

Організація цілісного композиційного рішення виробу.

Практична робота.

Ескізи замальовки тварин (за вибраним сюжетом); ескізний малюнок на папері; відтворення ескізного варіанту в матеріалі.

4.4. Декорування глиняних іграшок (24 год)

Способи декорування поверхні керамічного виробу (рельєфне і гладке). Орнаментальна символіка глиняних виробів. Особливості слов'янської керамічної іграшки. Основні прийоми розпису фарбами.

Практична робота.

Приготування робочого місця, необхідних матеріалів та інструментів для розпису (фарби, палітра, пензлі); підбір кольорів, необхідних для роботи; послідовний розпис іграшки.

4.5. Ліплення посуду(18 год)

Виникнення глиняного посуду; прийоми ліплення посуду зі спіралей або кілець; спосіб виготовлення денця; нарощування стінки; виготовлення «дивовижного» посуду; сушіння та декорування виробу.

Практична робота.

Ліплення посуду різними прийомами.

4.6 Ліплення декоративного панно (20 год)

Декоративне панно в інтер'єрі. Рельєф, його види.

Практична робота.

Приготування шамотної глини виготовлення основи (пласт); виконання ескізу орнаменту (на папері); виконання декоративного панно в матеріалі; сушіння та декорування виробу.

5. Ліплення з альтернативних матеріалів (24 год)

Альтернативні матеріали для ліплення (пластилін, солоне тісто, папір, холодний фарфор).

Практична робота.

Вибір теми для ліплення, складання ескізу роботи на папері, виконання творчої композиції за даними розмірами.

6. Творча робота (16 год)

Перегляд відеозаписів і демонстрування глиняних виробів.

Практична робота.

Вибір теми і складання ескізу композиції виробу на папері; виконання виробу в творчому варіанті; виконання творчої композиції за даними розмірами; сушіння та випалювання керамічних виробів; декорування.

7. Екскурсії, свята, виставки (12 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси; екскурсії для ознайомлення з природою, історією і культурою краю; відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеїв; зустрічі з народними майстрами; святкування Дня знань, Дня вчителя, Нового року, Різдвяних свят, Днів іменинника тощо.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Обговорення кращих ескізів і робіт; звітна виставка творчих робіт вихованців; відзначення кращих учнів; завдання на літо; складання спільно з учнями індивідуальних планів удосконалення професійної майстерності.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теорія	Практика
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Оснащення та правила техніки безпеки	2	2	-
3.	Історія гончарства	6	4	2
4.	Матеріалознавство	12	5	7
5.	Формування виробів з глини	144	32	117
5.1.	Музичні інструменти, забавлянки, прикраси	20	4	16
5.2.	Фігурки людей	40	10	30
5.3.	Керамічна опішнянська іграшка	52	12	40
5.4.	Керамічна Васильківська іграшка	32	6	26
6.	Ліплення з альтернативних матеріалів	14	4	10
7.	Творча робота	20	-	20
8.	Експерсії, свята, виставки	12	3	9
9.	Підсумкове заняття	4	4	-
Разом		216	39	177

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з майстернею, планом і розкладом роботи. Правила поведінки в майстерні.

2. Оснащення майстерні та правила техніки безпеки (2 год)

Ручні інструменти й оснащення. Правила роботи та правила техніки безпеки в майстерні.

3. Історія гончарства (6 год)

Ознайомлення з історією виникнення і розвитку гончарства.

4. Матеріалознавство (12 год)

Види глини. Властивості глини. Підготовка до роботи та зберігання глини. Загальний цикл виготовлення керамічних виробів. Перегляд відеозаписів циклів керамічного виробництва.

Практична робота.

Дослідження властивостей глини; заготівля та зберігання сировини; очищення глини від твердих домішок (розмелювання, доведення тіста до потрібної гущини, відмучування та приготування глиняної маси придатної для роботи, приготування шлікеру).

5. Формування виробів з глини (144 год)

5.1. Музичні інструменти, забавлянки, прикраси (20 год)

Знайомство з керамічними виробами сучасних майстрів. Музичні інструменти, забавлянки, прикраси. Технологія їхнього виготовлення та декорування. Перегляд відеозаписів.

Практична робота.

Виготовлення керамічного намиста, дзвоників.

5.2 Фігурки людей (40 год)

Жіноча та чоловіча фігурки в стані спокою та в русі; керамічні композиції з двох постатей; керамічні композиції за мотивами казок.

Практична робота.

Ліплення за зразками жіночої та чоловічої фігурок в стані спокою та в русі. Складання керамічних композицій з двох постатей. Складання керамічних композицій за мотивами казок.

5.3 Керамічна опішнянська іграшка (52 год)

Традиційна опішнянська кераміка, особливості її форми та розпису, загальна форма, технологія ліплення.

Практична робота.

Виготовлення зооморфних та антропоморфних свищиків за традиціями опішнянської кераміки. Інтерпретації на тему казкового героя.

5.4 Керамічна Васильківська іграшка (32 год)

Традиційна Васильківська іграшка, особливості її форми та декору, загальна форма, технологія ліплення.

Практична робота.

Виготовлення іграшкового коника, козлика, птаха за зразками Васильківської іграшки, виготовлення фантастичного звіра за мотивами Васильківської іграшки за власним задумом.

6. Ліплення з альтернативних матеріалів (14 год)

Альтернативні матеріали для ліплення (пластилін, солоне тісто, папір, холодний фарфор).

Практична робота.

Вибір теми для ліплення, складання ескізу роботи на папері, виконання творчої композиції за даними розмірами.

7. Творча робота (20 год)

Перегляд відеозаписів та демонстрування глиняних виробів.

Практична робота.

Вибір теми і складання ескізу композиції виробу на папері; виконання виробу в творчому варіанті; виконання творчої композиції за даними розмірами; сушіння та випалювання керамічних виробів; декорування.

8. Екскурсії, свята, виставки (12 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси; екскурсії для ознайомлення з природою, історією і культурою краю; відвідування музеїв; зустрічі з народними майстрами; святкування Дня знань, Дня вчителя, Нового року, Різдвяних свят, Днів іменинника тощо.

9. Підсумкове заняття (4 год)

Обговорення кращих ескізів і робіт; звітна виставка творчих робіт вихованців; відзначення кращих учнів; завдання на літо; складання спільно з учнями індивідуальних планів удосконалення професійної майстерності.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теорія	Практика
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Оснащення та правила техніки безпеки	2	1	1
3.	Історія гончарного ремесла	4	2	2
4.	Матеріалознавство і технології	6	2	4
5.	Музичні інструменти, забавлянки, прикраси	30	6	24
6.	Гончарний посуд	40	8	32
7.	Декоративні пластини. Кахлі	28	5	23
8.	Традиційна опішнянська керамічна іграшка	10	1	9
9.	Традиційна Васильківська керамічна іграшка	16	3	13
10.	Традиційна чернігівська керамічна іграшка	6	1	5
11.	Традиційна громківська керамічна іграшка	6	1	5
12.	Традиційна косівська керамічна іграшка	6	1	5
13.	Ліплення з альтернативних матеріалів	24	4	20
14.	Творча робота	22	-	22
15.	Екскурсії, свята, виставки	12	-	12
16.	Підсумкове заняття	2	2	-
Разом		216	39	177

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Розклад роботи майстерні та правила поведінки в ній.

2. Оснащення майстерні та правила техніки безпеки (2 год)

Ручні інструменти й оснащення майстерні. Повторення правил поведінки, роботи та техніки безпеки в майстерні.

3. Історія гончарного ремесла (4 год)

Історичні відомості про виникнення й розвиток гончарства в Україні і в світі. Етнографічні особливості українського гончарства.

Практична робота.

Підбір та перегляд відео матеріалів з теми.

4. Матеріалознавство й технології (6 год)

Поглиблене вивчення видів і властивостей глини. Підготовка глини до роботи, збереження, виготовлення та сушіння виробів. Шамот. Шлікер. Ознайомлення з технікою лиття. Ангоби, технологія їхнього виготовлення та нанесення на вироби.

5. Музичні інструменти, забавлянки, прикраси (30 год)

Поширені історичні дані про окарину. Технологія ліплення та утворення звукового ряду. Технологія виготовлення дзвоника.

Практична робота.

Копіювання оригінальних окарин. Виготовлення дзвоника, окарин, намиста, реалізація інших оригінальних проєктів.

6. Гончарний посуд (40 год)

Види гончарного посуду. Регіональні способи ліплення гончарного посуду (спіральний, кільцевий, стрічковий, ручне формування) та особливості декорування. Ознайомлення з роботою гончарного круга.

Практична робота.

Ліплення декоративного посуду (мисочки, глечика, келиха, макітри), декорування його розписом, аліпками та гравірувальним способом. Робота за власним задумом.

7. Декоративні пластини. Кахлі (28 год)

Поширені історичні дані про кахлі. Технологія виготовлення декоративних кахлів.

Практична робота.

Виготовлення кахлів із рослинно-аніمالістичним сюжетом. Копіювання народних візців кахлів.

8. Традиційна опішнянська керамічна іграшка (10 год)

Поширені дані про опішнянську кераміку. Особливості її форми та колориту. Технологія виготовлення та декорування.

Практична робота.

Копіювання зооморфних та антропоморфних іграшок: маленького свищика баранця, коника та оленя. Виготовлення великого анімалістичного свистунця баранця. Виготовлення скульптури людини, вершника, казкових персонажей у традиціях опішнянської кераміки. Реалізація авторських проєктів.

9. Традиційна Васильківська керамічна іграшка (16 год)

Поширені дані про Васильківську кераміку. Особливості її форми та колориту. Технологія виготовлення та декорування.

Практична робота.

Копіювання баранця, козлика, лева. Авторський проєкт «Фантазійний звір» в традиціях Васильківської кераміки.

10. Традиційна чернігівська керамічна іграшка (6 год)

Загальні дані про чернігівську кераміку. Особливості її форми та колориту. Технологія виготовлення та декорування.

Практична робота.

Копіювання птаха. Виготовлення птаха в традиціях чернігівської кераміки.

11. Традиційна громівська керамічна іграшка (6 год)

Загальні дані про громівську кераміку. Особливості її форми та колориту. Технологія виготовлення та декорування.

Практична робота.

Копіювання зразків в традиціях громівської кераміки. Авторський проєкт в традиціях громівської кераміки.

12. Традиційна косівська керамічна іграшка (6 год)

Загальні дані про косівську кераміку. Особливості її форми та колориту. Технологія виготовлення та декорування.

Практична робота.

Копіювання зразків в традиціях косівської кераміки. Авторський проєкт в традиціях громівської кераміки.

13. Ліплення з альтернативних матеріалів (24 год)

Альтернативні матеріали для ліплення (пластилін, солоне тісто, папір, холодний фарфор).

Практична робота.

Вибір теми для ліплення, складання ескізу роботи на папері, виконання творчої композиції за даними розмірами.

14. Творча робота (22 год)

Перегляд відеозаписів і демонстрування глиняних виробів.

Практична робота.

Вибір теми і складання ескізу композиції виробу на папері. Виконання виробу в творчому варіанті. Виконання творчої композиції за даними розмірами. Сушіння та випалювання керамічних виробів. Декорування.

15. Експерсії, свята, виставки (12 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси. Експерсії для ознайомлення з природою, історією і культурою краю. Відвідування музеїв. Зустрічі з народними майстрами. Святкування Дня знань, Дня вчителя, Нового року, Різдвяних свят, Днів іменинника тощо.

16. Підсумкове заняття (2 год)

Обговорення кращих ескізів і робіт. Звітна виставка творчих робіт вихованців. Відзначення кращих учнів. Завдання на літо. Складання спільно з учнями індивідуальних планів удосконалення професійної майстерності.

Вищий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теорія	Практика
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Матеріалознавство й технології	6	3	3
3.	Історія гончарного ремесла	3	3	-
4.	Гончарний посуд	42	6	36
5.	Площинні форми	36	3	33
6.	Трипільська кераміка	90	9	81
7.	Музичні інструменти, забавлянки	48	6	42
8.	Поливи. Глазурування. Полив'яний декор	36	6	30
9.	Виготовлення авторських виробів	21	3	18
10.	Підсумкове заняття	3	3	-
Разом		288	45	243

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Обговорення мети та плану роботи гуртка на навчальний рік. Інструменти та оснащення. Повторення правил роботи та правил поведінки в майстерні. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання.

Практична робота.

Складання індивідуальних планів роботи.

2. Матеріалознавство й технології (6 год)

Технологія приготування та використання глини, ангобів, фарб.

Практична робота.

Дослідження властивостей, ангобів, фарб. Тренінг.

3. Історія гончарного ремесла (3 год)

Екскурс у світову історію розвитку гончарства. Етнографічні особливості гончарства у світі. Поглиблені історичні дані про виникнення і розвиток гончарства. Сучасні майстри – керамісти.

Практична робота.

Робота по створенню куточка народної іграшки

4. Гончарний посуд (42 год)

Види, способи ліплення та декорування гончарного посуду. Регіональні особливості. Сучасні майстри-гончарі.

Практична робота.

Визначення якості побутової кераміки: легкість, низька водопроникність, гігієнічність, досконалість стилю, форми, декорування.

5. Площинні форми (36 год)

Поглиблені історичні данні про кахлі. Світові аналоги площинних форм. Поняття рельєф і барельєф. Поєднання технік.

Практична робота.

Копіювання оригінальних взірців площинних форм. Виготовлення авторських проектів за темою.

6. Традиційна керамічна іграшка (90 год)

Поглиблені данні про опішнянську, Васильківську, чернігівську, громківську й косівську кераміку. Особливості її форми та колориту. Удосконалення виготовлення, озвучування й декорування керамічних іграшок. Сучасні майстри традиційної керамічної іграшки.

Практична робота.

Копіювання оригінальних взірців традиційної керамічної іграшки. Творча робота: створення авторських проектів і композицій за традиціями народної керамічної іграшки.

7. Трипільська кераміка (48 год)

Загальні дані про трипільську культуру. Символіка орнаментів. Технологія виготовлення та орнаментування.

Практична робота.

Копіювання оригінальних взірців трипільської кераміки. Створення авторських проектів у традиціях трипільської кераміки.

8. Музичні інструменти, забавлянки, прикраси (36 год)

Поглиблені історичні дані про окарину. Удосконалення технології ліплення

та утворення звукового ряду.

Практична робота.

Копіювання оригінальних окарин. Виготовлення дзвоника, окарин, намиста, реалізація інших оригінальних проєктів.

9. Виготовлення авторських виробів (21 год)

Вибір теми, матеріалу, техніки.

Практична робота.

Виготовлення одного або декількох авторських виробів.

10. Підсумкове заняття (3 год)

Обговорення ескізів і робіт. Відзначення кращих учнів. Проведення виставки або конкурсу кращих творів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- історію та етнографію гончарства;
- оснащення й правила техніки безпеки;
- властивості глини, фарбників;
- технології виготовлення гончарних виробів;
- види декоративного оздоблення кераміки.

Учні мають уміти:

- застосовувати навички, набуті протягом терміну навчання;
- розрізняти стилістичні особливості кераміки різних регіонів України;
- виготовляти та оздоблювати декоративно-ужиткові вироби за зразком;
- виконувати творчі роботи за всіма техніками;
- оформлювати композиції.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Свила Л. Кераміка — ремесло, мистецтво, професія // Шкільний світ. — 2005. — №№ 29 — 31. С. 41-50.
2. Омеляненко Л. О. Ігішнянська іграшка // Шкільний світ. — 2003. — №24.
3. Рисцов В. При гончарнім крузі. — К.: Молодь, 1987.
4. Найден О. Українська народна іграшка. Сміслові та образні основи
5. Бошивайло О. Етнографія українського гончарства. — К., 1993.
6. Сковронський В. Побутові вироби та іграшки з глини. — К.: Урожай, 1994. — 44 с.
7. Легенький Ю. Мистецтво, народжене вогнем: 36. «Від ремесла до творчості». 1990. — 56-82 с.
8. Падалка Я. Як стати гончарем? — К.: Час, 1990. — 83-104 с.

РЕЦЕНЗІЯ

на укладацьку навчальну програму гуртка «Художня кераміка» Станції юних техніків

Укладач: керівник гуртка Дубенчук Олена Володимирівна

Укладацька навчальна програма гуртка «Художня кераміка» початкового, основного та вищого рівнів навчання відповідає принципам науковості, систематичності і послідовності у засвоєнні програмного матеріалу.

Навчальна програма забезпечує:

- доступність і належну якість здобуття дітьми позашкільної освіти;
- достатність теоретичних пояснень та емпіричних даних у навчальному матеріалі, конкретність і доцільність уведення наукових понять, загальноприйнятої термінології та символік, розкриття наукових положень відповідно до досягнень сучасної науки;
- відповідність обсягу навчального матеріалу нормам навантаження й кількості навчальних годин;
- спрямованість навчального матеріалу на розвиток пізнавальних і творчих здібностей дітей.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами гончарного ремесла.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної*: ознайомлення з основами декоративно – ужиткового мистецтва, гончарства, спільними ознаками й етнографічними особливостями у кераміці різних регіонів України та інших країн; оволодіння знаннями технічної творчості, моделювання й конструювання гончарних виробів;

- *практичної*: формування практичних умінь і навичок ліплення та розпису гончарних виробів, відпрацювання прийомів виконання технологічних операцій; робота з різними матеріалами та інструментами;

- *творчої*: формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавальних інтересів, творчої уяви, фантазії; задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;

- *соціальної*: розвиток в учнів інтересу до техніки й мистецтва, виховання поваги до традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи, позитивних якостей емоційно-вольової сфери (доброзичливе ставлення до людей, охайність і старанність у роботі).

Програма розрахована на дітей віком від 6 до 18 років і передбачає трирівневе навчання:

початковий — 1 рік навчання — 216 годин (6 годин на тиждень);

основний — 2 роки навчання— 216 годин (6 годин на тиждень);

вищий рівень — 1-й рік навчання — 288 годин (9 годин на тиждень).

Основним змістом роботи гуртка на початковому рівні навчання є створення у дітей загальної уяви про гончарне ремесло і мистецтво кераміки, ознайомлення їх з умовами навчання і вимогами до вихованців закладів позашкільної освіти, ознайомлення з правилами техніки безпеки.

На заняттях гуртка основного рівня підготовки вихованці отримують теоретичні знання і формують практичні навички володіння техніками й технологіями гончарства.

Вищий рівень передбачає ознайомлення вихованців із визначними зразками керамічної культури, організацією промислового керамічного виробництва.

Заняття вищого рівня підготовки сприяють формуванню творчої індивідуальності учнів. Курс вищого рівня передбачає глибші знання з матеріалознавства: учні навчаються основним прийомам роботи з гіпсом, шлікером, глазурями, опановують техніку випалювання димної кераміки в гончарному горні.

Для розширення світогляду вихованців планується проведення екскурсій у музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами - гончарами.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, яке затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004, № 651.

Програмою передбачена інтеграція знань гуртківців з історії, українознавства, образотворчого мистецтва. Заняття в гуртку суттєво доповнюють варіативну частину шкільної програми з трудового навчання та образотворчого мистецтва й відкривають широкі можливості для професійної орієнтації учнів.

Укладацька навчальна програма «Художня кераміка» може бути використана у роботі позашкільного навчального закладу.

Рецензент:

Заступник директора з НВР

Станції юних техніків

Бикова Лариса Іванівна

